

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken
P/a Rijksdienst voor Ondernemend Nederland,
afdeling Juridische Zaken
postbus 40219,
8004 DE Zwolle.

BEZWAARSCHRIFT

Nootdorp, 10 juni 2015

Hooggeachte mevrouw Dijkma,

Namens de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit, gevestigd aan de Wesselseweg 32, 3771 PC te Barneveld, kantoor kiezende aan de Operatie Mannahof 5, 2632 EL te Nootdorp, die mij hiertoe heeft gemachtigd, kom ik hierbij in bezwaar tegen het besluit van 27 mei 2015 de aanvraag voor een beoordeling tot plaatsing op de positieflijst (tabel 1 of 2) van bijlage 1 bij de Regeling houders van dieren) niet verder in behandeling te nemen. Het aanvraagnummer is WDH/2015/001. Op het besluit staat geen relatienummer vermeld.

Grond voor het bezwaar is dat het besluit in strijd is met de Europese regelgeving en jurisprudentie inzake artikel 34 juncto 36 van het Verdrag inzake de Werking van de Europese Unie, meer specifiek positieflijsten, is genomen.

Ontvankelijkheid van de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit

Op grond van artikel 1:2, lid 3, Algemene wet bestuursrecht kunnen rechtspersonen niet alleen als belanghebbende worden aangemerkt als zij opkomen voor de 'eigen belangen' van de rechtspersoon, maar ook als zij opkomen voor bepaalde algemene of collectieve belangen die zij overeenkomstig hun doelstellingen en blijkens hun feitelijke werkzaamheden behartigen. Deze algemene en collectieve belangen worden mede als hun belangen beschouwd.

De statutaire basisdoelstelling van de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit is:

1. De bevordering van een verantwoorde relatie tussen de mens en het gezelschapsdier alsmede het stimuleren van het op verantwoorde wijze houden van gezelschapsdieren;
2. Het, met het oog op het welzijn en belang van het gezelschapsdier in en voor de samenleving, in de meest brede zin des woords behartigen van belangen van houders van gezelschapsdieren en organisaties op het gebied van gezelschapsdieren, mits niet in tegenspraak met het eerste artikel, waaronder mede dient worden begrepen het instellen van juridische procedures en rechtsgedingen.

Het feitelijk handelen van de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit blijkt onder andere uit haar reeds jarenlange betrokkenheid bij de positieflijst alsmede het feit dat de Stichting door u enerzijds steeds als belanghebbende bij de positieflijst is betrokken en anderzijds actief deelneemt aan het Bestuurlijk Overleg inzake de positieflijst.

De Stichting heeft een achterban gecreëerd bestaande uit een combinatie van organisaties van gezelschapsdierenhouders en diergerichte onderwijsinstellingen.

Hiermee is voldoende aangetoond dat cliënt op basis van zijn statutaire doelstelling en feitelijke werkzaamheden belanghebbend in de zin van art. 1:2, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht is.

Strijd met de Europese regelgeving en jurisprudentie

Positieflijst betreft een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking

Uit de lange reeks van uitspraken van het Hof van Justitie inzake positieflijsten heeft zich vaste jurisprudentie ontwikkeld. Kern van de jurisprudentie is dat een positieflijst het vrije verkeer van goederen belemmert omdat het alleen invoer toestaat van goederen die op de positieflijst staan en niet van andere goederen of pas nadat een procedure is gevoerd om het betreffende goed op de positieflijst op te nemen. Het betreft derhalve een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking als bedoeld in artikel 34 van het Verdrag inzake de werking van de Europese Unie (verder: het VWEU).

Toegestane belangen

Een positieflijst mag dan ook alleen maar worden ingesteld in het kader van belangen die in de wetgeving (artikel 36 van het VWEU) en jurisprudentie zijn vastgelegd. Dit zijn onder andere het leven en de gezondheid van mensen en dieren, waarbij het begrip dierenwelzijn ook middels jurisprudentie is toegelaten. Het is niet voldoende dat een positieflijst is ingesteld gelet op een toegestaan belang, er gelden meer eisen. Zo mag de maatregel onder andere niet discriminerend zijn en moet de lidstaat die de positieflijst heeft ingesteld in elk concreet geval, dus per soort, aantonen dat hun regeling noodzakelijk is voor een doeltreffende bescherming van de in die bepaling bedoelde belangen.

De maatregelen van de Regeling houders van dieren zijn discriminerend

In de eerste plaats mogen maatregelen niet discriminerend zijn ten opzichte van andere lidstaten¹. De eis dat een aanvrager dient aan te tonen dat een diersoort in Nederland wordt gehouden vormt een directe inbreuk op artikel 34 van het VWEU. Het maakt de invoer van dieren die in andere lidstaten rechtmatig in het verkeer zijn of kunnen worden gebracht onmogelijk en vormt daarmee een verboden kwantitatieve beperking.

Ook het stellen van de voorwaarde dat een aanvrager aantoont dat een diersoort in Nederland gehouden zal gaan worden, welke tenminste gelijk gesteld kan worden met de eis dat de aanvrager aantoont dat er een daadwerkelijke vraag bestaat op de markt naar de betrokken diersoort, doch waarschijnlijk nog verder gaat, vormt een verboden maatregel van gelijke werking die niet onder de afwijkingsregeling van artikel 36 VWEU valt. Het doel van het vrije verkeer van goederen is juist, te verzekeren dat de producten uit de verschillende lidstaten toegang krijgen tot markten waarop zij tevoren niet verkrijgbaar waren².

Ook hoeft de aanvrager geen belang aan te tonen dat hij bij plaatsing van het goed, of in casu de soort, heeft. Het is immers de lidstaat die het vrije verkeer van goederen belemmert en dus steeds van geval tot geval de noodzaak daartoe moet aantonen.

Eisen aan de redenen voor afwijzing

Wanneer een aanvraag wordt ingediend om een nieuw goed, of zoals in het onderhavige geval, een nieuwe soort op de positieflijst te plaatsen, mag de lidstaat een dergelijke aanvraag alleen afwijzen indien de lidstaat kan bewijzen dat het houden van specimens van die soort een reëel gevaar voor de bescherming of de eerbiediging van de gezondheid en het leven van specimens van die soort of het welzijn daarvan oplevert³.

¹ Arrest van het Hof van 19 juni 2008 in zaak C-219/07 (Andibel), punt 34

² Arrest van het Hof van 14 juli 1983 in zaak C-174/82 (Sandoz), punten 25, 26 en 27

³ Arrest van het Hof van 19 juni 2008 in zaak C-219/07 (Andibel), punt 36

Bewijslast ligt bij de lidstaat

De aanvrager behoeft geen bewijzen in te dienen. De aanvullende stukken en bewijsmiddelen die op grond van de Regeling houders van dieren worden opgevraagd, behoeven niet door de aanvrager te worden aangeleverd, de lidstaat dient zelf het onderzoek uit te voeren. De aanvrager behoeft alleen die documenten te overleggen die hij reeds in zijn bezit heeft⁴.

Op basis van artikel 2.2 van de Regeling houders van dieren wordt de bewijslast direct bij de aanvrager gelegd. Deze dient per criterium als bedoeld in artikel 1.4 van het Besluit houders van dieren aan te tonen dat een diersoort wel te houden is. Dit is direct in strijd met artikel 34 juncto 36 van het VWEU alsmede de daarop gebaseerde jurisprudentie. De bewijslast ligt altijd bij de lidstaat en een verbod kan alleen worden opgelegd indien de lidstaat kan bewijzen dat het houden van specimens van die soort een reëel gevaar voor de bescherming of de eerbiediging van de gezondheid en het leven van specimens van die soort of het welzijn daarvan oplevert.

Beperking toepassing voorzorgsbeginsel

Voorts kan het opleggen van beperkende maatregelen in het kader van het voorzorgsbeginsel alleen worden gerechtvaardigd indien het waarschijnlijk blijft dat, wanneer een risico intreedt gerelateerd aan de criteria genoemd in artikel 1.4, eerste lid, van de Regeling houders van dieren, reële schade voor de gezondheid van personen of dieren of voor het milieu waarschijnlijk blijft.

In het navolgende treft u de relevante onderdelen uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie.

Arrest van het Hof van 19 juni 2008 in zaak C-219/07 (Andibel):

33. Volgens de rechtspraak van het Hof is een regeling die, zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, aan het houden van zoogdieren de voorwaarde verbindt dat de soorten waartoe zij behoren, eerst op een positieve lijst zijn geplaatst, en die ook van toepassing is op specimens van soorten die rechtmatig worden gehouden in andere lidstaten, slechts in overeenstemming met het gemeenschapsrecht indien aan diverse voorwaarden is voldaan (zie naar analogie met name arrest van 16 juli 1992, Commissie/Frankrijk, C-344/90, Jurispr. blz. I-4719, punten 8 en 16, en arrest Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 25).

34. In de eerste plaats moeten de opstelling van een dergelijke lijst en de latere wijzigingen daarvan berusten op criteria die objectief en niet discriminerend zijn (zie in die zin met name arrest van 23 september 2003, Commissie/Denemarken, C-192/01, Jurispr. blz. I-9693, punt 53).

35 Voorts moet die regeling voorzien in een procedure die de belanghebbenden in staat stelt, te verkrijgen dat nieuwe zoogdiersoorten op de nationale lijst van toegestane soorten worden geplaatst. Die procedure moet gemakkelijk toegankelijk zijn – hetgeen veronderstelt dat zij uitdrukkelijk bij een handeling met algemene strekking is vastgesteld – en binnen een redelijke termijn kunnen worden afgesloten, en indien zij uitloopt op een weigering van plaatsing op de lijst – welke weigering moet worden gemotiveerd – moet hiertegen in rechte kunnen worden opgekomen (zie naar analogie arresten van 16 juli 1992, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 9, en 5 februari 2004, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punten 26 en 37).

36. Tot slot kunnen de bevoegde administratieve autoriteiten een verzoek tot plaatsing van een zoogdiersoort op die lijst slechts afwijzen wanneer het houden van specimens van die soort een reëel gevaar voor de bescherming of de eerbiediging van de belangen en de vereisten vermeld in de punten 27 tot en met 29 van het onderhavige arrest oplevert (zie naar analogie met name arresten van 16 juli 1992, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 10, en 5 februari 2004, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 27).

---

⁴ Arrest van het Hof van 13 december 1990 in zaak C-42/90 (Bellon), punt 16

37. Hoe dan ook kunnen de bevoegde autoriteiten een verzoek tot plaatsing van een soort op de lijst van zoogdiersoorten waarvan het in bezit hebben is toegestaan, slechts afwijzen op grond van een uitgebreid onderzoek van het gevaar dat het houden van specimens van de betrokken soort inhoudt voor de bescherming van de belangen en de vereisten vermeld in de punten 27 tot en met 29 van het onderhavige arrest, welk onderzoek berust op de meest betrouwbare wetenschappelijke gegevens die beschikbaar zijn en de meest recente resultaten van het internationale onderzoek (zie naar analogie met name arrest Alliance for Natural Health e.a., reeds aangehaald, punt 73).

38. Wanneer het onmogelijk blijkt te zijn het bestaan of de omvang van het gestelde gevaar met zekerheid te bepalen omdat de resultaten van des studies ontoereikend, niet overtuigend of onnauwkeurig zijn, maar reële schade voor de gezondheid van personen of dieren of voor het milieu waarschijnlijk blijft ingeval het gevaar intreedt, rechtvaardigt het voorzorgsbeginsel de vaststelling van beperkende maatregelen.

Arrest van het Hof van 13 december 1990 in zaak C-42/90 (Bellon)

16 Hierbij zij opgemerkt, dat wanneer ten onrechte geen toelating is verleend, hiertegen door de marktdeelnemers moet kunnen worden opgekomen in het kader van een beroep in rechte . Onverminderd de bevoegdheid van de bevoegde nationale instanties van de Lid-Staten van invoer om de marktdeelnemers te vragen, de in hun bezit zijnde stukken over te leggen die van nut kunnen zijn voor de beoordeling van de feiten, staat het, gelijk reeds in voornoemde arresten Muller en Commissie/Duitsland werd geoordeeld, aan die nationale instanties om aan te tonen dat het verbod gerechtvaardigd is uit hoofde van bescherming van de volksgezondheid .

17 Mitsdien moet op de prejudiciële vraag worden geantwoord, dat de artikelen 30 en 36 EEG-Verdrag aldus moeten worden uitgelegd, dat zij er niet aan in de weg staan, dat een Lid-Staat de verhandeling verbiedt van een levensmiddel, ingevoerd uit een andere Lid-Staat waar het rechtmatig is vervaardigd en in het verkeer gebracht, waaraan een van de stoffen is toegevoegd die zijn genoemd in de bijlage bij richtlijn 64/54/EEG van de Raad van 5 november 1963 betreffende de aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake conserveermiddelen die mogen worden gebruikt in voor menselijke voeding bestemde waren, mits de verhandeling in de Lid-Staat van invoer volgens een voor de marktdeelnemers gemakkelijk toegankelijke en binnen een redelijke termijn voltooide procedure wordt toegestaan wanneer de toevoeging van de betrokken stof aan een werkelijke, met name technologische behoefte beantwoordt en geen gevaar voor de volksgezondheid oplevert . Het staat aan de bevoegde nationale instanties om van geval tot geval aan te tonen dat, rekening houdend met de nationale voedingsgewoonten en gelet op de resultaten van het internationale wetenschappelijk onderzoek, hun regeling noodzakelijk is voor een doeltreffende bescherming van de in artikel 36 van het Verdrag bedoelde belangen .

Arrest van het Hof van 14 juli 1983 in zaak C-174/82 (Sandoz)

25. De derde vraag van de nationale rechter komt er in wezen op neer, of het gemeenschapsrecht in de weg staat aan een nationale regeling van het door hem bedoelde type, wanneer de toestemming om een produkt in de handel te brengen, slechts wordt verleend indien de importeur bewijst dat het in de handel brengen ervan in een op de markt bestaande vraag voorziet.

26. Met betrekking tot dit laatste vereiste moet worden opgemerkt, dat alleen al het stellen van een dergelijke voorwaarde een bij artikel 30 verboden maatregel van gelijke werking vormt, die hoe dan ook niet onder de afwijkingsregeling van artikel 36 valt. Het doel van het vrije verkeer van goederen is juist, te verzekeren dat de produkten uit de verschillende lidstaten toegang krijgen tot markten waarop zij tevoren niet verkrijgbaar waren.

27. Mitsdien moet op de derde vraag worden geantwoord, dat het gemeenschapsrecht in de weg staat aan een nationale regeling die de toestemming op een produkt in de handel te brengen, afhankelijk stelt van de voorwaarde, dat de importeur bewijst dat het in de handel brengen ervan in een op de markt bestaande vraag voorziet.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande verzoekt de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit het bezwaar gegrond te verklaren en alsnog een inhoudelijk besluit te nemen op het verzoek om de Grootoorspringmuis op de positieflijst te plaatsen.

Met vriendelijke groet,

Mw. Mr. E. (Erna) Philippi-Gho
Natuur en Recht

Aan de Staatssecretaris van Economische Zaken
P/a Rijksdienst voor Ondernemend Nederland,
afdeling Juridische Zaken
postbus 40219,
8004 DE Zwolle.

BEZWAARSCHRIFT

Nootdorp, 10 juni 2015

Hooggeachte mevrouw Dijkma,

Namens de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit, gevestigd aan de Wesselseweg 32, 3771 PC te Barneveld, kantoor kiezende aan de Operatie Mannahof 5, 2632 EL te Nootdorp, die mij hiertoe heeft gemachtigd, kom ik hierbij in bezwaar tegen het besluit van 27 mei 2015 de aanvraag voor een beoordeling tot plaatsing op de positieflijst (tabel 1 of 2) van bijlage 1 bij de Regeling houders van dieren) niet verder in behandeling te nemen. Het aanvraagnummer is WDH/2015/001. Op het besluit staat geen relatienummer vermeld.

Grond voor het bezwaar is dat het besluit in strijd is met de Europese regelgeving en jurisprudentie inzake artikel 34 juncto 36 van het Verdrag inzake de Werking van de Europese Unie, meer specifiek positieflijsten, is genomen.

Ontvankelijkheid van de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit

Op grond van artikel 1:2, lid 3, Algemene wet bestuursrecht kunnen rechtspersonen niet alleen als belanghebbende worden aangemerkt als zij opkomen voor de 'eigen belangen' van de rechtspersoon, maar ook als zij opkomen voor bepaalde algemene of collectieve belangen die zij overeenkomstig hun doelstellingen en blijkens hun feitelijke werkzaamheden behartigen. Deze algemene en collectieve belangen worden mede als hun belangen beschouwd.

De statutaire basisdoelstelling van de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit is:

1. De bevordering van een verantwoorde relatie tussen de mens en het gezelschapsdier alsmede het stimuleren van het op verantwoorde wijze houden van gezelschapsdieren;
2. Het, met het oog op het welzijn en belang van het gezelschapsdier in en voor de samenleving, in de meest brede zin des woords behartigen van belangen van houders van gezelschapsdieren en organisaties op het gebied van gezelschapsdieren, mits niet in tegenspraak met het eerste artikel, waaronder mede dient worden begrepen het instellen van juridische procedures en rechtsgedingen.

Het feitelijk handelen van de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit blijkt onder andere uit haar reeds jarenlange betrokkenheid bij de positieflijst alsmede het feit dat de Stichting door u enerzijds steeds als belanghebbende bij de positieflijst is betrokken en anderzijds actief deelneemt aan het Bestuurlijk Overleg inzake de positieflijst.

De Stichting heeft een achterban gecreëerd bestaande uit een combinatie van organisaties van gezelschapsdierenhouders en diergerichte onderwijsinstellingen.

Hiermee is voldoende aangetoond dat cliënt op basis van zijn statutaire doelstelling en feitelijke werkzaamheden belanghebbend in de zin van art. 1:2, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht is.

Strijd met de Europese regelgeving en jurisprudentie

Positieflijst betreft een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking

Uit de lange reeks van uitspraken van het Hof van Justitie inzake positieflijsten heeft zich vaste jurisprudentie ontwikkeld. Kern van de jurisprudentie is dat een positieflijst het vrije verkeer van goederen belemmert omdat het alleen invoer toestaat van goederen die op de positieflijst staan en niet van andere goederen of pas nadat een procedure is gevoerd om het betreffende goed op de positieflijst op te nemen. Het betreft derhalve een kwantitatieve invoerbepijking of maatregel van gelijke werking als bedoeld in artikel 34 van het Verdrag inzake de werking van de Europese Unie (verder: het VWEU).

Toegestane belangen

Een positieflijst mag dan ook alleen maar worden ingesteld in het kader van belangen die in de wetgeving (artikel 36 van het VWEU) en jurisprudentie zijn vastgelegd. Dit zijn onder andere het leven en de gezondheid van mensen en dieren, waarbij het begrip dierenwelzijn ook middels jurisprudentie is toegelaten. Het is niet voldoende dat een positieflijst is ingesteld gelet op een toegestaan belang, er gelden meer eisen. Zo mag de maatregel onder andere niet discriminerend zijn en moet de lidstaat die de positieflijst heeft ingesteld in elk concreet geval, dus per soort, aantonen dat hun regeling noodzakelijk is voor een doeltreffende bescherming van de in die bepaling bedoelde belangen.

De maatregelen van de Regeling houders van dieren zijn discriminerend

In de eerste plaats mogen maatregelen niet discriminerend zijn ten opzichte van andere lidstaten¹. De eis dat een aanvrager dient aan te tonen dat een diersoort in Nederland wordt gehouden vormt een directe inbreuk op artikel 34 van het VWEU. Het maakt de invoer van dieren die in andere lidstaten rechtmatig in het verkeer zijn of kunnen worden gebracht onmogelijk en vormt daarmee een verboden kwantitatieve beperking.

Ook het stellen van de voorwaarde dat een aanvrager aantoont dat een diersoort in Nederland gehouden zal gaan worden, welke tenminste gelijk gesteld kan worden met de eis dat de aanvrager aantoont dat er een daadwerkelijke vraag bestaat op de markt naar de betrokken diersoort, doch waarschijnlijk nog verder gaat, vormt een verboden maatregel van gelijke werking die niet onder de afwijkingsregeling van artikel 36 VWEU valt. Het doel van het vrije verkeer van goederen is juist, te verzekeren dat de producten uit de verschillende lidstaten toegang krijgen tot markten waarop zij tevoren niet verkrijgbaar waren².

Ook hoeft de aanvrager geen belang aan te tonen dat hij bij plaatsing van het goed, of in casu de soort, heeft. Het is immers de lidstaat die het vrije verkeer van goederen belemmert en dus steeds van geval tot geval de noodzaak daartoe moet aantonen.

Eisen aan de redenen voor afwijzing

Wanneer een aanvraag wordt ingediend om een nieuw goed, of zoals in het onderhavige geval, een nieuwe soort op de positieflijst te plaatsen, mag de lidstaat een dergelijke aanvraag alleen afwijzen indien de lidstaat kan bewijzen dat het houden van specimens van die soort een reëel gevaar voor de bescherming of de eerbiediging van de gezondheid en het leven van specimens van die soort of het welzijn daarvan oplevert³.

¹ Arrest van het Hof van 19 juni 2008 in zaak C-219/07 (Andibel), punt 34

² Arrest van het Hof van 14 juli 1983 in zaak C-174/82 (Sandoz), punten 25, 26 en 27

³ Arrest van het Hof van 19 juni 2008 in zaak C-219/07 (Andibel), punt 36

Bewijslast ligt bij de lidstaat

De aanvrager behoeft geen bewijzen in te dienen. De aanvullende stukken en bewijsmiddelen die op grond van de Regeling houders van dieren worden opgevraagd, behoeven niet door de aanvrager te worden aangeleverd, de lidstaat dient zelf het onderzoek uit te voeren. De aanvrager behoeft alleen die documenten te overleggen die hij reeds in zijn bezit heeft⁴.

Op basis van artikel 2.2 van de Regeling houders van dieren wordt de bewijslast direct bij de aanvrager gelegd. Deze dient per criterium als bedoeld in artikel 1.4 van het Besluit houders van dieren aan te tonen dat een diersoort wel te houden is. Dit is direct in strijd met artikel 34 juncto 36 van het VWEU alsmede de daarop gebaseerde jurisprudentie. De bewijslast ligt altijd bij de lidstaat en een verbod kan alleen worden opgelegd indien de lidstaat kan bewijzen dat het houden van specimens van die soort een reëel gevaar voor de bescherming of de eerbiediging van de gezondheid en het leven van specimens van die soort of het welzijn daarvan oplevert.

Beperking toepassing voorzorgsbeginsel

Voorts kan het opleggen van beperkende maatregelen in het kader van het voorzorgsbeginsel alleen worden gerechtvaardigd indien het waarschijnlijk blijft dat, wanneer een risico intreedt gerelateerd aan de criteria genoemd in artikel 1.4, eerste lid, van de Regeling houders van dieren, reële schade voor de gezondheid van personen of dieren of voor het milieu waarschijnlijk blijft.

In het navolgende treft u de relevante onderdelen uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie.

Arrest van het Hof van 19 juni 2008 in zaak C-219/07 (Andibel):

33. Volgens de rechtspraak van het Hof is een regeling die, zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, aan het houden van zoogdieren de voorwaarde verbindt dat de soorten waartoe zij behoren, eerst op een positieve lijst zijn geplaatst, en die ook van toepassing is op specimens van soorten die rechtmatig worden gehouden in andere lidstaten, slechts in overeenstemming met het gemeenschapsrecht indien aan diverse voorwaarden is voldaan (zie naar analogie met name arrest van 16 juli 1992, Commissie/Frankrijk, C-344/90, Jurispr. blz. I-4719, punten 8 en 16, en arrest Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 25).

34. In de eerste plaats moeten de opstelling van een dergelijke lijst en de latere wijzigingen daarvan berusten op criteria die objectief en niet discriminerend zijn (zie in die zin met name arrest van 23 september 2003, Commissie/Denemarken, C-192/01, Jurispr. blz. I-9693, punt 53).

35 Voorts moet die regeling voorzien in een procedure die de belanghebbenden in staat stelt, te verkrijgen dat nieuwe zoogdiersoorten op de nationale lijst van toegestane soorten worden geplaatst. Die procedure moet gemakkelijk toegankelijk zijn – hetgeen veronderstelt dat zij uitdrukkelijk bij een handeling met algemene strekking is vastgesteld – en binnen een redelijke termijn kunnen worden afgesloten, en indien zij uitloopt op een weigering van plaatsing op de lijst – welke weigering moet worden gemotiveerd – moet hiertegen in rechte kunnen worden opgekomen (zie naar analogie arresten van 16 juli 1992, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 9, en 5 februari 2004, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punten 26 en 37).

36. Tot slot kunnen de bevoegde administratieve autoriteiten een verzoek tot plaatsing van een zoogdiersoort op die lijst slechts afwijzen wanneer het houden van specimens van die soort een reëel gevaar voor de bescherming of de eerbiediging van de belangen en de vereisten vermeld in de punten 27 tot en met 29 van het onderhavige arrest oplevert (zie naar analogie met name arresten van 16 juli 1992, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 10, en 5 februari 2004, Commissie/Frankrijk, reeds aangehaald, punt 27).

---

⁴ Arrest van het Hof van 13 december 1990 in zaak C-42/90 (Bellon), punt 16

37. Hoe dan ook kunnen de bevoegde autoriteiten een verzoek tot plaatsing van een soort op de lijst van zoogdiersoorten waarvan het in bezit hebben is toegestaan, slechts afwijzen op grond van een uitgebreid onderzoek van het gevaar dat het houden van specimens van de betrokken soort inhoudt voor de bescherming van de belangen en de vereisten vermeld in de punten 27 tot en met 29 van het onderhavige arrest, welk onderzoek berust op de meest betrouwbare wetenschappelijke gegevens die beschikbaar zijn en de meest recente resultaten van het internationale onderzoek (zie naar analogie met name arrest Alliance for Natural Health e.a., reeds aangehaald, punt 73).

38. Wanneer het onmogelijk blijkt te zijn het bestaan of de omvang van het gestelde gevaar met zekerheid te bepalen omdat de resultaten van des studies ontoereikend, niet overtuigend of onnauwkeurig zijn, maar reële schade voor de gezondheid van personen of dieren of voor het milieu waarschijnlijk blijft ingeval het gevaar intreedt, rechtvaardigt het voorzorgsbeginsel de vaststelling van beperkende maatregelen.

Arrest van het Hof van 13 december 1990 in zaak C-42/90 (Bellon)

16 Hierbij zij opgemerkt, dat wanneer ten onrechte geen toelating is verleend, hiertegen door de marktdeelnemers moet kunnen worden opgekomen in het kader van een beroep in rechte . Onverminderd de bevoegdheid van de bevoegde nationale instanties van de Lid-Staten van invoer om de marktdeelnemers te vragen, de in hun bezit zijnde stukken over te leggen die van nut kunnen zijn voor de beoordeling van de feiten, staat het, gelijk reeds in voornoemde arresten Muller en Commissie/Duitsland werd geoordeeld, aan die nationale instanties om aan te tonen dat het verbod gerechtvaardigd is uit hoofde van bescherming van de volksgezondheid .

17 Mitsdien moet op de prejudiciële vraag worden geantwoord, dat de artikelen 30 en 36 EEG-Verdrag aldus moeten worden uitgelegd, dat zij er niet aan in de weg staan, dat een Lid-Staat de verhandeling verbiedt van een levensmiddel, ingevoerd uit een andere Lid-Staat waar het rechtmatig is vervaardigd en in het verkeer gebracht, waaraan een van de stoffen is toegevoegd die zijn genoemd in de bijlage bij richtlijn 64/54/EEG van de Raad van 5 november 1963 betreffende de aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake conserveermiddelen die mogen worden gebruikt in voor menselijke voeding bestemde waren, mits de verhandeling in de Lid-Staat van invoer volgens een voor de marktdeelnemers gemakkelijk toegankelijke en binnen een redelijke termijn voltooide procedure wordt toegestaan wanneer de toevoeging van de betrokken stof aan een werkelijke, met name technologische behoefte beantwoordt en geen gevaar voor de volksgezondheid oplevert . Het staat aan de bevoegde nationale instanties om van geval tot geval aan te tonen dat, rekening houdend met de nationale voedingsgewoonten en gelet op de resultaten van het internationale wetenschappelijk onderzoek, hun regeling noodzakelijk is voor een doeltreffende bescherming van de in artikel 36 van het Verdrag bedoelde belangen .

Arrest van het Hof van 14 juli 1983 in zaak C-174/82 (Sandoz)

25. De derde vraag van de nationale rechter komt er in wezen op neer, of het gemeenschapsrecht in de weg staat aan een nationale regeling van het door hem bedoelde type, wanneer de toestemming om een produkt in de handel te brengen, slechts wordt verleend indien de importeur bewijst dat het in de handel brengen ervan in een op de markt bestaande vraag voorziet.

26. Met betrekking tot dit laatste vereiste moet worden opgemerkt, dat alleen al het stellen van een dergelijke voorwaarde een bij artikel 30 verboden maatregel van gelijke werking vormt, die hoe dan ook niet onder de afwijkingsregeling van artikel 36 valt. Het doel van het vrije verkeer van goederen is juist, te verzekeren dat de produkten uit de verschillende lidstaten toegang krijgen tot markten waarop zij tevoren niet verkrijgbaar waren.

27. Mitsdien moet op de derde vraag worden geantwoord, dat het gemeenschapsrecht in de weg staat aan een nationale regeling die de toestemming op een produkt in de handel te brengen, afhankelijk stelt van de voorwaarde, dat de importeur bewijst dat het in de handel brengen ervan in een op de markt bestaande vraag voorziet.

Conclusie

Gelet op het bovenstaande verzoekt de Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit het bezwaar gegrond te verklaren en alsnog een inhoudelijk besluit te nemen op het verzoek om de Grootoorspringmuis op de positieflijst te plaatsen.

Met vriendelijke groet,

Mw. Mr. E. (Erna) Philippi-Gho
Natuur en Recht